

Пуковник у резерви МИЈАТ ВУЛЕТИЋ

О ОРГАНИЗАЦИЈИ СНАБДЕВАЊА ГЛАВНЕ ОПЕРАТИВНЕ ГРУПЕ ВРХОВНОГ ШТАБА

(јун — јул 1943.)

Након разбијања и последњег обруча непријатељског окружења на линији Калиновик — Миљевина — Главна оперативна група Врховног штаба нашла се у насељеним подручјима источне Босне где је развила своја офанзивна дејства. Исцрпеност и глад били су видљиви на сваком борцу и командном кадру, јер је Главна оперативна група у бици на Сутјесци издржала дотад најјачи притисак многоструко јачег непријатеља (117.000 : 19.000) на најнеповољнијем терену, одсечена од насељених места, а тиме и од извора снабдевања храном. За све време трајања пете непријатељске офанзиве глад је била стални пратилац, опасан колико и непријатељ. Борци су умирали не само од непријатељевих куршума већ и од глади. Доласком у насељена подручја појавили су се појединачни случајеви непрописног и неодговарајућег начина прибављања хране за себе и јединице.

Уочавајући да би овакве појаве могле нанети велику штету стеченом угледу наше војске која се у свим дотадашњим контактима са народом афирмисала као дисциплинована и високо морална, Врховни командант НОВ и ПОЈ, поред тога што је лично упозорио командни кадар на могућност оваквих неконтролисаних појединачних иступа — наредио је да се потребне намирнице прибављају на регуларан и организован начин. Народноослободилачки одбори и команде места морали су предузимати организоване акције за снабдевање људском и сточном храном према ранијим упутствима и прописима Врховног штаба НОВ и ПОЈ.

Ради веће гаранције за доследно спровођење ових мера Врховни командант НОВ и ПОЈ је наредио 21. јуна 1943. године да се код свих јединица почев од бригаде поставе повереници Врховног штаба којима су пуномоћјем одређени задаци да регулишу питање исхране и снабдевања народноослободилачке војске. Повереници су били дужни да предузму сву потребну организацију око исхране и смештаја војске по насељеним подручјима на правцима њеног кретања. Наредба је стриктно забрањивала свим јединицама ма какву набавку без претходног знања и одобрења повереника. У пуномоћју којим је био снаб-

девен сваки повереник такође је стајало да се поверенику имају ставити на располагање потребни помоћни органи који ће имати задатак да заједно с њим по сваку цену спрече неправилно прибављање хране и сузбију самовољу сваког појединца. Њему је стављена у дужност и контрола рада свих интендантских органа и појединаца одређених за снабдевање војске.

Штабовима свих јединица је наређено обавезно консултовање са повереницима и стриктно придржавање наређења Врховног команданта НОВ и ПОЈ.

Одлука о постављању повереника Врховног штаба за питања исхране и снабдевања код јединица које су се налазиле под непосредним руководством Врховног штаба донета је 21. јуна 1943. године у селу Медојевићима недалеко од Олова где се тада налазио Врховни штаб. 21. јуна исте године одређеним повереницима су уручена пуномоћја. Том приликом је покојни чича Јанко (Моша Пијаде) одржао састанак са повереницима и издао им потребна упутства о начину вршења послова које је повереницима одредио Врховни командант НОВ и ПОЈ. На овом састанку били су осим чича Јанка присутни повереници: др Младен Ивековић, др Владимир Велебит, Павле Пекић и Мијат Вулетих.¹⁾

¹⁾ За повереника је био постављен Вицко Крстуловић, али је био спречен другим пословима, па је уместо њега одређен Мијат Вулетих. Пуномоћје издато на име Мијата Вулетиха гласи:

Врховни Штаб НОВ и ПОЈ
21. јуна 1943.

П У Н О М О Ћ

За друга Мијата Вулетиха који се поставља као повереник овога штаба за регулисање питања исхране и снабдевања народно-ослободилачке војске. Именовани ће посредовати по свим питањима исхране и смештаја војске у селима у која ће долазити односно прелазити народно-ослободилачка војска. Ниједна јединица не може вршити никакве набавке без предходног знања и одобрења повереника. Задатак је повереника и свих његових помоћних органа да под сваку цену спречи неправилно прибирање хране као и сваки самовољни појединачни покушај набавке хране и осталих потреба.

Повереник овога штаба има право у свако доба спровести контролу над радом свих интендантских органа као и појединаца одређених од истих за снабдевање војске горе наведеним потребама. Исто тако има право контролисати и начин исхране и количину следовања за дневни оброк.

Позивају се сви штабови на обавезно консултовање са повереницима и стриктно придржавање горњег наређења.

Смрт фашизму — слобода народу!

М. П.

Тито, с.р.

После одржаног састанка и уручења пуномоћја одређени повереници су се повезали са штабовима I, II и IV пролетерске и штабом II далматинске бригаде, које су се налазиле на подручју Олово — Кладањ — Подроманија.

Повереници нису према добивеном усменом упутству били везани за штаб одређене јединице, већ су према нахођењу могли вршити одређене послове код сваке јединице која се налазила на тој просторији. Уосталом, ово произилази и из пуномоћја којим је био снабдевен сваки повереник.

Повереници су, чим су приспели у јединице, одржали састанке са штабовима, упознали их са овлашћењима и затражили њихову помоћ и придржавање датих упутстава и наређења Врховног команданта. У извршењу постављених задатака штабови су повереницима ставили на располагање своје интендантске органе. Такође су са функцијом повереника упознали ниже штабове и заинтересовали партијске и политичке органе који су и онако водили рачуна о правилном опхођењу бораца према народу подручја куда је пролазила народноослободилачка војска.

Снабдевање војске храном и другим потребама из дана у дан се побољшавало, јер су наше јединице заузеле Олово, Кладањ, Хан-Пијесак, Власеницу и Зворник, где је нађена већа количина намирница и опреме. Тегобе глади брзо су ишчезле, а самим тим су и разлози због којих су повереници одређени престали да постоје. Они су могли да извести Врховни штаб о повољној ситуацији која је настала у снабдевању војске и затраже да буду повучени, јер више није било потребе да остану код јединица за послове предвиђене пуномоћјем. Након овога неки повереници су се вратили у Врховни штаб, а неки су остали код јединица са задатком да помогну да се храном и другим потребама равномерно снабдеју јединице које нису биле у ситуацији да захвате непријатељска слагалишта хране и др.

И поред тога што се ситуација у погледу редовнијег снабдевања НОВ и ПОЈ знатно побољшала, Врховни штаб, а нарочито Врховни командант друг Тито, поклањао је велику пажњу овом питању, како ради редовне исхране војске тако и нарочито ради правилног вршења ових послова од стране интендантских органа и штабова. Из извештаја који се налази у Војном историјском институту под рег. бр. 12-4, к. 13 и који је 12. VIII 1943. упутио Врховном штабу делегат Економског одека код V НОУ дивизије, Мијат Вулетић, види се да се за снабдевање НОВ и ПОЈ поред интенданата успостављају и комисије као оперативни економски органи. Чланови комисија морали су се кретати са батаљонима и они су преузимали пуну одговорност за снабдевање војске и контролисали су правилност снабдевања. Код сваког батаљона који је био удаљен од главнине формирала се комисија коју су сачињавали: члан бригадне комисије, интендант батаљона и један комесар чете (комесари чета су се по правилу мењали како не би били дуго одсутни са дужности из чете). Комисије су биле снаб-

девене потребним бројем потврда које су се уручивале онима од којих је храна узимана. Из потврда се могло видети да ли је извршена конфискација (која је примењивана према народним непријатељима) или реквизиција, или су храна и друге потребе добијане добровољним прилозима од народа. Овакав начин снабдевања војске био је пуна гаранција да ће се ови послови правилно одвијати и искључивала је сваку могућност стихије или грешака појединаца.

За спровођење ове организације из Економског одсека Врховног штаба НОВ и ПОЈ послати су делегати код дивизија којима је била дужност да успоставе организацију према добијеном упутству, контролишу њен рад и подносе извештаје Врховном штабу.

Из ових докумената који су послужили као извор за овај напис може се уочити колико је Врховни штаб водио рачуна и бриге о добром снабдевању војске и о правилности рада интендантских органа, чији би неправилан рад могао нанети велике штете угледу народно-ослободилачке борбе.